

"Firkatli ve gurbetli bir esarete, fecir vaktinde ağlayan bir kalbin ağlayan ağlamalarıdır." Burada "firkatli ve gurbetli esaret"ten maksat nedir? Şiirin açıklamasını yapar mısınız? Farisî olan ibarelerin de okunuş ve manalarını yazar mısınız?

"Firkatli ve gurbetli bir esârette, fecir vaktinde ağlayan bir kalbin ağlayan ağlamalarıdır."

"Seherlerde eser bâd-ı tecellî,
Uyan ey gözlerim vakt-i seherde.
Înâyetihâh zidergâh-ı îlâhî,
Seherdir ehl-i zenbin tevbegâhı.
Uyan ey kalbim vakt-i fecirde,
Bigün tövbe, bicû gufran zidergâh-ı îlâhî..."(1)

On Sekizinci Söz, 1927 yılında Barla'da telif edilmiştir. Buna göre, söz konusu esaret ve gurbeti, Üstadımızın Cihan Harbindeki esareti şeklinde anlayamayız, fakat bu yazıların o günler hatırlanarak yazılmış olması da mümkündür.

Ancak, bu ifadeleri, ona kendi öz vatanında yaşatılan gurbet ve esaret hayatı şeklinde anlamamız da mümkündür. Konuya böyle yaklaştığımızda, Eşref Edip Bey ile yaptığı mülakatta geçen şu ifadeler, sualin en güzel cevabı olur:

"Seksen küsur senelik hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında yahut memleket hapisanelerinde geçti. Çekmediğim cefa, görmediğim eza kalmadı. Divan-ı harplerde bir cani gibi muamele gördüm; bir serseri gibi memleket memleket sürgüne yollandım. Memleket zindanlarında aylarca ihtilattan men'edildim. Defalarca zehirlendim. Türlü türlü hakaretlere maruz kaldım. Zaman oldu ki, hayattan bin defa ziyade ölümü tercih ettim. Eğer dinim intihardan beni men etmeseydi, belki bugün Said topraklar altında çürümüş gitmişti."(2)

"Seherlerde eser bâd-ı tecellî,"

(Seherlerde tecelli rüzgârı eser -İlâhî lütuf ve ihsanlara mazhar olmanın en verimli vakti seher vaktidir-.)

"Uyan ey gözlerim vakt-i seherde"

(Öyleyse ey gözlerim, bu tecelliden nasip almak üzere uykudan uyan.)

"İnâyethâh zidergâh-ı İlâhî"

(İlâhî dergâhtan yardım dileyenler -için en münasip bir vakittir seher vakti-)

"Seherdir ehl-i zenbin tevbegâhı."

(Seher vakti günahkârların da tövbe vaktidir.)

"Uyan ey kalbim vakt-i fecirde,"

[(O halde) ey kalbim! Sen de fecir vaktinde uyan (tan yeri ağarınca -imsak vakti girince- uyumayı bırak.)]

"Begün tövbe, becû gufran zidergâh-ı İlâhî."

[Tövbe et, İlâhî dergâhtan bağışlanmayı iste. (Tövbe ederek günahlarının silinmesini, mağfiret dileyerek günah ve isyanlarının -teşir edilmemesini- başkalarına gösterilmemesini iste.)]

* * *

"Seher haşrîst der û hüşyâr der tesbîh heme şey..."

(Seher vakti bir haşır gibidir, onda her şey uyanık ve tesbih halindedir...)

"Be hâb-ı gaflet sersem nefsem hatta key?.."

(Gaflet uykusunda nefsim ne zamana kadar sersem kalacak?..)

"Omr asrîst sefer bâ kabr mî bâyed zi her hayy..."

(Ömür bir asra yaklaştı, her canlı gibi kabre doğru sefer etmeli?..)

"Bi ber hîz nemâzî çü niyâzî gu bekon âvâzî çün ney..."

(Kalk namaza dur, niyazda bulun, ney gibi inle?..)

"Be gû: Yâ Rabb peşîmânem, hacîlem, şermsârem ez günâh-ı bî-şumârem, perîşânem, zelîlem eşk- bârem ez hayât bî-karârem, ğarîbem bî-kesem, zaîfem, nâ-tuvânem, alîlem, âcizem, ihtiyârem, bî- ihtiyârem el-amân gûyem, afv cûyem, meded hâhem zi dergâhet ilâhî"

(De ki, Ya Rabb pişmanım, günahımdan dolayı mahcubum, utanıyorum, perişanım, zelilim, ağlamaktayım, hayatta kararım takatim kalmadı, garibim, kimsesizim, zayıfım, güçsüzüm, hastayım, aciz ve ihtiyarım, bî ihtiyarım. Allah'ım dergâhında aman dilemekte, affını talep etmekte ve meded istemekteyim.)

Dipnotlar:

---

1) bk. [Sözler, On Sekizinci Söz.](#)

2) bk. [Tarihçe-i Hayat, Tahliller.](#)